

Informace a „skutečnost“

Informace je běžně chápána jako údaj o něčem: je sama skutečná, ale k tomu, aby mohla být informací, musí se nějak vztahovat k něčemu jinému, k něčemu mimo sebe samu. Někdy je ovšem sporné, je-li něco, co samo není informací, nositelem informace, nebo přesněji řečeno, nositelem těch či oněch určitých informací. O skutečnostech se dozvídáme díky informacím: informují nás např. naše smysly, to, že něco vidíme, slyšíme, nahmatáme, čicháme nebo ochutnáváme. Ale naše smysly nás v některých případech mohou klamat. Jak je to možné? Je tomu tak proto, že už na fyziologické úrovni může dojít k nesprávné interpretaci, tj. vyhodnocení nějakých smyslových „dat“ (ať už to chápeme jakkoli, rozhodně ne jako nějaký „bezprostřední data“ naší zkušenosti). Proto si už od prvních okamžiků svého života zvykáme na nezbytnost srovnávání několika typů informací, týkajících se (aspoň za našeho předpokladu) „téže skutečnosti“, takže si vlastně „sestavujeme“ (konstruujeme) skutečnost ve svém pochopení na základě různých informací a co možná z různých „zdrojů“. Co je vlastně takovým zdroje informací? Předpokládáme, že posledním zdrojem všech (pravých) informací jsou nějaké skutečnosti, ale k těm skutečnostem nemám žádného přímého přístupu, leč právě přes informace, kterých se nám „od nich“ dostává. Tak např. dům nebo strom na zahradě jsou skutečnosti, o kterých se „přímo“ (tj. „bezprostředně“) nemůžeme nijak přesvědčit, leda na základě určitých smyslových „dat“, o nichž – pokud jde o ty první v pořadí – vlastně nic nevíme, neboť jsou zpracovávána ještě na fyziologické (nervové) úrovni a k našemu vědomí (do našeho vědomí) se dostávají teprve poté, co jsou nějak upraveny a zpracovány, takže se nám to „zdá“ („jeví“), jako když vidíme, slyšíme atd. Fyziologie smyslových orgánů nám sice dodatečně může leccos přiblížit a poněkud osvětlit, ale jen z velkého odstupu a zejména nikoli, pokud jde o správnost nebo nesprávnost, jak to, co vidíme, slyšíme atd. chápeme, jak se to vůbec dostává do našeho vědomí, do naší mysli. Zkrátka cesta resp. přechod od skutečnosti vnější k naší (subjektní) mysli, k našemu vědomí není kontrolovatelná jinak než porovnáváním s jinými našimi případy vnímání, ale také s případy vnímání jiných lidí, atd. A k tomu máme opět zapotřebí nějaké informace, i když ovšem informace docela jiného typu.

(Písek, 130530-1.)